

Türkçe

8

KAZANIM
ODAKLI **HİBA**

Konu Anlatımı • Bol Alıştırma
Çözümlü Sorular

Yeni Nesil
Sorularla

 tudem®

Türkçe

8

KAZANIM
ODAKLI **HİBA**

Konu Anlatımı • Bol Alıştırma
Çözümlü Sorular

 tudem®

KAZANIM ODAKLI HBA 8.SINIF / TÜRKÇE

©Tudem Eğitim Hiz. San. ve Tic. AŖ
1476/1 Sokak No: 10/51 Alsancak / Konak / İZMİR

YAZARLAR: Tudem Yazı Kurulu
DİZGİ VE GRAFİK: Tudem Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Ŗti.
EskiŖehir Yolu 40. km BaŖkent OSB 22. Cadde No: 6 Malıköy / ANKARA
0 312 284 18 14

ISBN: 978-605-9493-58-1
YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 45041
MATBAA SERTİFİKA NO: 16031

Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir eriŖim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

Sevgili Öğrenciler,

Kültürel öğelerden biri olan dilimiz, aynı zamanda kültürün kuşaklar arasında aktarılmasını sağlayan en önemli araçtır. İnsanların birbirleriyle anlaşmaları ve bu şekilde bir toplum oluşturmaları, ortak dile sahip olmalarına bağlıdır. Her ulusun bir dili vardır. Bu dil sayesinde birbirimizle iletişim kurup yaşantılarımızı paylaşarak gelenek ve göreneklerimizi gelecek nesillere aktarıyoruz. Toplumumuzun günümüze kadar birlik ve beraberlik içinde gelmesi de kullandığımız dilimiz sayesinde olmuştur.

Bu kadar önemli olan dilimiz, uzunca bir süre başka dillerin etkisi altında kalmıştır. Böyle zamanlarda toplumumuzun çeşitli kesimleri arasında kopukluk olmuştur. Bunu gören Atatürk birçok konuda olduğu gibi dilimizin de gelişmesine öncülük etmiş ve onu bugünkü çağdaş yapısına kavuşturmuştur.

İşte bu önemli bilgiler ışığında hazırlanan bu kitapta Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan öğretim programını temel aldık. “Çocuk Dünyası, Millî Mücadele ve Atatürk” gibi temalarla sözcükte anlam, cümlede anlam, paragraf, yazım kuralları, noktalama işaretleri... gibi birçok konuyu seveceğiniz ve anlayacağız şekilde bol örneklerle anlattık.

Bu kitap yeni şekillenmekte olan dil birikiminize temel oluşturup derslerinizde en büyük yardımcınız olacaktır.

Başarı dileklerimizle...

Yazı Kurulu

Kazanım Odaklı

: Hepsi 1 Arada

Kısa Bilgi Alanları

Değişen tasarımı daha kolay akılda kalan özet bilgi alanlarından oluştu.

Bol Alıştırma

Bireysel ve pekiştirici alışırmalar, kazanımların yerleşmesine daha fazla katkı sağlıyor.

Kazanım Odaklı

Kısa bilgi, alıştıırma ve soru alanları kazanımlara göre düzenlendi.

Örnek Çözümler

Alıştırmalarda örnek çözümlere yer verildi.

Testler

Testler konulara göre düzenlendi.

1- Çocuk Dünyası

SÖZCÜĞÜN ANLAMI	8
Alıştırma: Çok Anlamlılık.....	11
Etkinlik: Anlamına Göre Cümle.....	12
Alıştırma: Terim Anlamlıları Bulalım	13
Alıştırma: Metindeki Sözcüklerin Anlamları	14
Alıştırma: Türkçesini Kullanıyorum	15
Kazanım Pekiştirme Testi.....	16
SÖZCÜK GRUPLARINDA ANLAM	18
Etkinlik: Atasözlerinin Anlamları	21
Etkinlik: Deyimleri Bulalım.....	22
Alıştırma: Anlamlarıyla Eşleştirelim	23
Alıştırma: Atasözü mü, Özdeyiş mi?	24
Etkinlik: Özdeyişleri Açıklayalım	25
Kazanım Pekiştirme Testi.....	26
SÖZ SANATLARI	28
Alıştırma: Söz Sanatlı Kartlar	30
Etkinlik: Şiirdeki Benzetmeler ve Kişileştirmeler	31
Okuduğunu Anlama: Kedi Oltası.....	32
Alıştırma: Söz Sanatını Bulalım	34
Kazanım Pekiştirme Testi.....	35
Kavrama Testi	37

2 - Millî Mücadele ve Atatürk

FİİLİMSİLER	42
Alıştırma: Cümledeki Fiilimsiler.....	43
Alıştırma: Türünü İşaretleyelim	44
Kazanım Pekiştirme Testi.....	45
FİİLİMSİ TÜRLERİ	47
Alıştırma: Bul ve Türünü Belirle.....	50
Etkinlik: Çakalla Kirpi.....	51
Alıştırma: Fiilimsileri Bulalım	52
Alıştırma: Fiilimsi Gruplarını Bulalım	53
Okuduğunu Anlama: İçimizden Biri Atatürk	54
Kazanım Pekiştirme Testi.....	56
Kavrama Testi	58

3- Erdemler

CÜMLEDE ANLAM İLİŞKİLERİ	64
Geçiş ve Bağlantı İfadeleri.....	66
Alıştırma: Cümlelerin Anlamı	67
Alıştırma: Eşleştir Bakalım	68
Alıştırma: Bul Bakalım	69
Kazanım Pekiştirme Testi.....	70
ÖZNEL VE NESNEL CÜMLELER	72
Alıştırma: Özne mi, Nesnel mi?.....	73
Alıştırma: Öznellik Katan Hangisi?.....	74
Kazanım Pekiştirme Testi.....	75
ÇEŞİTLİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİ BİLDİREN CÜMLELER	77
Alıştırma: Cümlelerin Anlam Özellikleri	79
Alıştırma: Cümlelerin Anlamları.....	80
Alıştırma: Anlamlarına Göre Cümleler	81
Okuduğunu Anlama: Dost Acı Söylemeli	82
Kazanım Pekiştirme Testi.....	84
Kavrama Testi	86

4- Bilim ve Teknoloji

PARAGRAFTA ANLAM VE BAŞLIK	92
Alıştırma: Ana Fikri Nedir?.....	95
Alıştırma: Bul Bakalım	96
Alıştırma: Başlıkları Bulalım.....	97
Alıştırma: Konularını Bulalım.....	98
Alıştırma: Konularını Yazalım.....	99
Alıştırma: Başlık Arayalım.....	100
Kazanım Pekiştirme Testi.....	101
PARAGRAFTA YAPI	103
Alıştırma: Yerlerini Değiştirelim.....	104
Etkinlik: Paragraf Yazalım	105
Etkinlik: Sırala ve Başlık Bul	106
Kazanım Pekiştirme Testi.....	107
PARAGRAFTA DİL VE ANLATIM	109
Alıştırma: Anlatım Biçimlerini Bulalım	112
Etkinlik: Karşılaştır Bakalım	113
Alıştırma: Anlatım Biçimleri Nedir?	114
Alıştırma: Anlatım Biçimlerini Bulalım	115
Okuduğunu Anlama: Geçmişten Günümüze İletişim.....	116
Kazanım Pekiştirme Testi.....	118
Kavrama Testi	120

5 - Millî Kültür

CÜMLENİN TEMEL ÖGELERİ 126

Alıştırma: Yüklemli Bulalım	129
Alıştırma: Yüklemli ve Özneleri Bulalım.....	130
Alıştırma: Özneler ve Yüklemli	131
Kazanım Pekiştirme Testi.....	132

CÜMLENİN YARDIMCI ÖGELERİ 134

Alıştırma: Ögeleri Bulalım	137
Alıştırma: Eşleştirelim-Ögeleri Bulalım	138
Alıştırma: Özne, Nesne, Yer Tamlayıcısı	139
Alıştırma: Doğru Soru, Doğru Öge	140
Etkinlik: Posta Hizmetleri.....	141
Okuduğunu Anlama: Komşuluk	142
Kazanım Pekiştirme Testi.....	144
Kavrama Testi	145

6 - Okuma Kültürü

FİLDE ÇATI..... 150

Alıştırma: Çatı Aranır mı, Aranmaz mı?	154
Alıştırma: Tamamla Bakalım	155
Alıştırma: Çatı Ekleri ve Anlamları	156
Etkinlik: İşi Yapanı Belirsizleştiririm.....	157
Etkinlik: Fiilden Etkilenen.....	158
Alıştırma: Metindeki Fiillerin Çatı Özellikleri.....	159
Kazanım Pekiştirme Testi.....	160

METİN TÜRLERİ..... 162

Alıştırma: Şiirde Anlatılanlar.....	171
Okuduğunu Anlama: Martı.....	172
Etkinlik: Hikâyeyi Tamamlayalım.....	174
Alıştırma: Betimlemeleri Bulalım.....	175
Etkinlik: Makale Yazalım	176
Etkinlik: Deneme Yazalım.....	177
Kazanım Pekiştirme Testi.....	178
Kavrama Testi	179

7- Sağlık ve Spor

CÜMLE TÜRLERİ..... 184

Alıştırma: Anlam Bakımından Cümleler	190
---	-----

Alıştırma: Özelliklerini Değiştirerek Yazalım	191
Alıştırma: Cümledeki Yargılar	192
Alıştırma: Cümleler Oluşturalım	193
Alıştırma: Cümlelerin Özellikleri	194
Alıştırma: Yüklemli Yerine ve Türüne Göre Cümleler.....	195
Alıştırma: Cümleler ve Anlamları.....	196
Alıştırma: Tek Yargılı mı, Çok Yargılı mı?	197
Okuduğunu Anlama: Rüzgâr Sörfü.....	198
Kazanım Pekiştirme Testi.....	200
Kavrama Testi	202

8- Doğa ve Evren

YAZIM KURALLARI.....208

Alıştırma: Yanlış Yazımların Nedeni.....	209
Alıştırma: Yeniden Düzenleyelim	210
Alıştırma: Kısaltmalarını Bulalım	211
Alıştırma: Yanlışları Bulalım.....	212
Alıştırma: İşaretle Bakalım	213
Kazanım Pekiştirme Testi.....	214

NOKTALAMA İŞARETLERİ 216

Alıştırma: Hangi İşaret?.....	217
Alıştırma: Hangi İşaret, Hangi Görev?	218
Alıştırma: Noktalayalım	219
Alıştırma: Noktalama İşaretlerini Doğru Kullanalım	220
Alıştırma: Doğru Noktalamalar.....	221
Kazanım Pekiştirme Testi.....	222

YAPISAL ANLATIM BOZUKLUKLARI 224

Alıştırma: Düzeltelim	228
Alıştırma: Nedenini Bulun.....	229
Alıştırma: Öge Eksikliklerini Bul, Doğrularını Yaz	230
Alıştırma: Uygun Cümleler Yazalım	231
Alıştırma: Nedeni ve Doğrusu.....	232
Alıştırma: Nedenini Bulalım	233
Okuduğunu Anlama: Martı Efsanesi.....	234
Kazanım Pekiştirme Testi.....	236
Kavrama Testi	237

Yanıt Anahtarı

Yanıt Anahtarı.....	239
Kaynakça.....	272

SÖZCÜKTE VE SÖZCÜK GRUPLARINDA ANLAM**Kazanımlar:****Bölüm 1: Sözcüğün Anlamı****T.8.1. Dinleme / İzleme**

T.8.1.2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.

T.8.2. Konuşma

T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

T.8.2.6. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.8.3. Okuma - Söz Varlığı

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.8.4. Yazma

T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

Bölüm 2: Sözcük Gruplarında Anlam**T.8.3. Okuma - Söz Varlığı**

T.8.3.6. Deyim, atasözü ve özdeyişlerin metne katkısını belirler.

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.8.4. Yazma

T.8.4.7. Yazılarını zenginleştirmek için atasözleri, deyimler ve özdeyişler kullanır.

Bölüm 3: Söz Sanatları**T.8.3. Okuma - Söz Varlığı**

T.8.3.7. Metindeki söz sanatlarını tespit eder.

T.8.3. Okuma - Anlama

T.8.3.14. Metinle ilgili soruları cevaplar.

T.8.3.16. Metnin konusunu belirler.

T.8.3.19. Metnin içeriğine uygun başlık / başlıklar belirler.

T.8.3.20. Okuduğu metinlerdeki hikâye unsurlarını belirler.

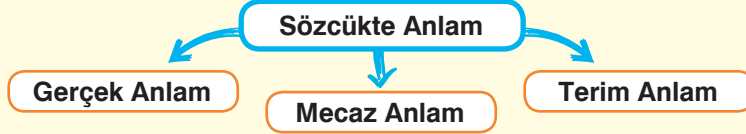

SÖZCÜĞÜN ANLAM ÖZELLİKLERİ

Tek başına anlamı olan ya da bir anlam taşımasa da cümlede anlam kazanarak cümle kuruluşuna katkıda bulunan dil birimlerine **sözcük (kelime)** denir.

Sözcükler, başlangıçta belirli bir nesneyi, kavramı karşılamak için doğmuştur. Yani her sözcük, ortaya çıktığında tek bir anlam içeriyordu. Ancak toplumsal değişimlerin, gereksinimlerin etkisiyle bazı sözcükler yeni anlamlar kazanmıştır.

Bir sözcüğün başlangıçta tek bir anlam ifade ederken zamanla bu anlamının dışında farklı anlamlar da kazanmasına **çok anlamlılık** denir.

Gerçek Anlam

Sözcüğün tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamına **gerçek anlam** denir. Gerçek anlam, sözcüğün ortaya ilk çıktığında karşıladığı esas anlamıdır. Bu nedenle “temel anlam” olarak da adlandırılır.

- Bir sözcüğün temel anlamı sözlükte ilk sırada yer alır. Yani bir sözcüğün anlamına sözlükten bakıldığında “1.” ile verilen anlamı, sözcüğün temel anlamıdır.

Örnek

“Şebnem, alışveriş poşetleri ağır olduğu için onları zorlukla taşıdı.” cümlesindeki altı çizili sözcük hangi anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Bu cümledeki “ağır” sözcüğü, “tartıda çok çeken, hafif karşıtı” anlamıyla kullanılmıştır. Bu, “ağır” sözcüğünün sözlükteki ilk anlamıdır. Yani bu cümledeki “ağır” sözcüğü gerçek (temel) anlamda kullanılmıştır.

- Sözcüklerin ifade ettiği anlamlar, cümle içindeki kullanıma göre belirlenmelidir. Yani bir sözcük tek başına değil de cümlede kullanılıyorsa sözcüğün cümlede ifade ettiği anlama ve kullanımına dikkat edilmelidir.

Örnek

Annem de bu kokuyu kullanıyor.

Bu cümlede “koku” sözcüğünün kullanıldığı anlamı ve sözcüğün sözlükteki ilk anlamını yazın.

Çözüm: “Koku” sözcüğünün sözlükteki ilk anlamı “nesnelere yayılan küçük zerreciklerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duyu”dur. Bu cümlede ise sözlükteki ilk anlamıyla bağlantılı olan “güzel kokmak için sürülen esans” anlamıyla kullanılmıştır.

DİKKAT!

Gerçek anlamda kullanılan bir sözcüğün yerine eş anlamlısı dışında başka bir sözcük getirilemez. Yani cümlede gerçek anlamda kullanılan bir sözcük, eş anlamlısı (anlamdaşı) ile değiştirilirse cümlenin anlamında bozulma ya da değişim olmaz. Deyim, atasözü gibi kalıplaşmış ifadelerde sözcüklerin yerine eş anlamlısı bile olsa başka bir sözcük getirilemez.

- Bir sözcüğün ifade ettiği anlamların tamamı, sözlükte yer alır. Anlamı bilinmeyen sözcükler, sözlük kullanılarak öğrenilebilir. Sözcükler, sözlükte **alfabetik sıraya** göre yer alır. Buna **sözlük sırası** da denir.

Örnek

“Ehliyet, ehemmiyet, ehlikeyif, emniyet, emektar” sözcüklerinin anlamlarını sözlükten bulmak isteyen biri, bu sözcükleri sözlükte hangi sırayla bulur?

Çözüm: Beş sözcüğün de ilk harfleri aynı olduğu için farklı olan harflere bakılarak sıralama yapılır. O hâlde bu sözcüklerin sözlük sırası “ehemmiyet - ehlikeyif - ehliyet - emektar - emniyet” şeklindedir.

- Bir sözcüğün birden fazla anlamı olabilir.

Örnek

I. Arazideki kuru ağaç, korkuluğu anımsatıyordu.

II. Toprak kuru olduğu için iyice verimsizleşmiştir.

III. Balkondaki kuru çamaşırları topluyor.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde “kuru” sözcüğü sözlükteki ilk anlamıyla kullanılmıştır?

Çözüm: “Kuru” sözcüğünün temel anlamı “suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı”dır.

I. cümlede “canlılığını yitirmiş (bitki)”, II. cümlede “yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan” anlamlarıyla yani yan anlamda kullanılmıştır. III. cümlede ise sözlükteki ilk anlamıyla kullanılmıştır.

- Bir sözcüğün farklı anlamları arasında eş seslilik özelliği aranmamalıdır. Sözcüğün ifade ettiği farklı anlamlar, çok anlamlılık ile ilişkilidir. Eş seslilik özelliği için okunuşu ve yazılışı aynı olan ancak anlamları farklı sözcükler gereklidir.

Örnek

I. İpliği iğnenin gözüne geçiremedi.

II. Gözüne bir şeyler kaçmış.

Numaralanmış cümlelerde geçen “göz” sözcüğü eş sesli midir?

Çözüm: “Göz” sözcüğü II. cümlede “görme organı” anlamıyla, sözlükteki ilk anlamıyla kullanılmıştır. I. cümlede ise bu anlamla ilişkili olarak kazandığı “delik, boşluk” anlamında kullanılmıştır. Yani “göz” sözcüğü eş sesli değildir. Farklı anlamlar iletmesi, sözcükteki çok anlamlılık özelliğiyle ilgilidir.

DİKKAT!

Başlangıçta tek bir varlığı ya da kavramı karşılayan sözcükler, zamanla bu kavrama şekilsel, işlevsel vb. yönlerden benzerlik gösteren başka varlık ya da kavramları karşılamak için kullanılır olmuştur. Bu kullanımlar, sözcüğün yan anlamını oluşturur.

- Bir sözcüğün temel anlamı ve yan anlamı, gerçek anlamı oluşturur. Bu durumu şu şekilde gösterebiliriz:

Temel Anlam + Yan Anlam = Gerçek Anlam

- Bir sözcüğün temel anlamı yalnızca bir tanedir.
- Bir sözcüğün bir ya da birden fazla yan anlamı olabileceği gibi hiç yan anlamı olmayabilir.

Mecaz Anlam

Bir sözcüğün zamanla gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı anlama **mecaz anlam** denir. Sözcükler, genellikle soyut anlam kazandıklarında mecaz anlam ortaya çıkar. Sözcük, bir ilgi ya da benzetme sonucu gerçek anlamının tamamen dışında farklı bir anlam kazanır.

- Mecaz anlam yalnızca tek bir sözcükte değil, sözcük gruplarında da görülür.
- Mecaz anlam, sözcüğün cümledeki kullanımından yola çıkılarak belirlenmelidir.
- Bir sözcüğün yerine eş anlamlısı dışında başka bir sözcük getirilebiliyorsa o sözcük mecaz anlamlıdır.

Örnek

Eleştirmen, çok satanlardan olan kitabın anlatımının kuru olduğunu yazmış.

Bu cümlede hangi sözcük mecaz anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Bu cümledeki “kuru” sözcüğü, gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak soyut bir anlam kazanmıştır. “Kuru” sözcüğü bu cümlede, “akıcı olmayan, duygudan yoksun” anlamıyla yani mecaz anlamıyla kullanılmıştır.

DİKKAT!

Sözcüğün yan anlamı ve mecaz anlamı birbirine karıştırılmamalıdır. Mecaz anlamda sözcük, temel anlamıyla olan bağlantısını tamamen yitirmiştir. Yan anlamda ise temel anlamından kopmadan farklı bir anlam kazanmıştır yani gerçek anlamlıdır.

Terim Anlam

Bir sözcüğün bilim, sanat ya da bir meslekle ilgili olan bir kavramı karşılayacak biçimde kullanılması, **terim anlamı** oluşturur.

Bazı sözcükler, zaman içinde özel bir anlam kazanıp terim olarak kullanılabilir. Sözcüğün terim anlamlı olup olmadığı cümledeki kullanımına bakılarak belirlenir.

Örnek

Diş doktoru, çürük dişimin yerine köprü yapacağını söyledi.

Bu cümledeki hangi sözcük terim anlamlıdır?

Çözüm: Verilen cümledeki “köprü” sözcüğünün gerçek anlamı, “herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı”dır. Ancak burada “olmayan dişlerin yerini tutmak veya takma dişleri ağızdaki dişlere sağlam tutturmak amacıyla yapılan diş protezi” anlamında tıp terimi olarak kullanılmıştır.

- Bazı sözcükler, sadece terim olarak kullanılır. Bu sözcüklerin karşıladıkları özel kavramlar dışında dilde kullanılışı yoktur.

Örnek

Türkçe dersinde öğretmenimiz, şiirdeki zamirleri bulmamızı istedi.

Bu cümledeki hangi sözcük terim anlamda kullanılmıştır?

Çözüm: Verilen cümledeki “zamir” sözcüğü, dil bilgisi terimidir. “Kişi, dönüşlülük, gösterme, soru ve belirsizlik anlamları vererek varlıkların yerini tutan söz, adıl” anlamındadır. “Zamir” sözcüğü, yalnızca terim olarak kullanılır. Dilde başka bir kullanılışı yoktur.

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin ifade ettikleri anlamları boşluklara yazın.

1

Keskin zekâsıyla her ortamda fark ediliyordu.

2

Sehpanın ayağı ağırlığa dayanamayıp kırıldı.

3

Meltem, yumuşak sesiyle şarkı mırıldanıyor.

4

Kapıyı açtı ve “Kimse yok mu?” diyerek içeri girdi.

5

Onca ağır sözleri nasıl oldu da sindirdi?

6

Bu yersiz davranışları onun başarısını gölgeledi.

7

Yere düştüğü için plastik su şişesi patlamış.

8

Sıcacık bakışları hepimizin yüreğine işledi.

9

O kadar sinirlendi ki elini masaya vurup bağırırdı.

10

Trafik kazasında yaralananları hastaneye yetiştirdiler.

11

Ne olur beni kırmayın, diye ısrar etti yaşlı kadın.

Kazanım T.8.2. Konuşma

T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

Kazanım T.8.3. Okuma - Söz Varlığı

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

● ● Etkinlik: Anlamına Göre Cümle

TEMA 1 // Çocuk Dünyası

Aşağıdaki sözcüklerin gerçek ve mecaz anlamlarını yazın ve bunları anlamlarına uygun olarak birer cümlede kullanın.

1

Ateş

Gerçek anlam:.....

Cümle :.....

Mecaz anlam:.....

Cümle :.....

2

Kuyruk

Gerçek anlam:.....

Cümle :.....

Mecaz anlam:.....

Cümle :.....

3

Yük

Gerçek anlam:.....

Cümle :.....

Mecaz anlam:.....

Cümle :.....

4

Boğaz

Gerçek anlam:.....

Cümle :.....

Mecaz anlam:.....

Cümle :.....

5

Donmak

Gerçek anlam:.....

Cümle :.....

Mecaz anlam:.....

Cümle :.....

Kazanım T.8.2. Konuşma

T.8.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun kullanır.

Aşağıdaki cümlelerde terim anlamlı sözcüklerin olup olmadığını işaretleyin. Varsa bu sözcüğü çerçeve içine alın.

		Var	Yok
1	Birkaç saat içinde bizi arayıp bilgi vereceklerini söylediler.		
2	Çanakkale Boğazı'nı feribotla geçmek oldukça keyif verdi bize.		
3	"Görüntü" sözcüğünün kökünü bulmama yardım eder misin?		
4	Muğla'nın rakımının 670 metre olduğunu bilmiyordum.		
5	Bu şiirdeki uyakları bulmaya çalışıyorum ama başaramadım.		
6	Evin perdesi yıprandığı için yırtılmıştı, yeni bir tane diktiriyoruz.		
7	Başarılı olmanın sırrını anlatıyor bu kitap.		
8	Maceraperest gençlerin serüvenleri filmin konusunu oluşturuyor.		
9	Boş arsanın çevresini hesaplamaya çalışıyorlar.		
10	Gideceğimiz tiyatro oyunu iki perdeden oluşuyor.		
11	Genç yazar, ismini edebiyat çevresinde duyurmayı başarmış.		
12	Esra, boğazı ağrıdığı için bugün hastaneye gidecekmış.		
13	"Dört sayısı, kök dışına iki olarak çıkar." diye başladı anlatmaya.		
14	Heykel sanatı, oldum olası ilgimi çekmiştir.		
15	Bu konuda bir uzlaşma sağlamak için görüşmeler yapılıyor.		
16	Millî maçta hakem, penaltı kararı vermiş.		
17	İğdir, mikroklima alanı olduğundan burada pamuk yetiştirilebiliyor.		
18	Okul takımımız, bu maçta kazanan taraf olamadı.		

Kazanım T.8.3. Okuma - Söz Varlığı

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

Aşağıdaki parçada renkli yazılmış sözcükleri anlam özelliklerine göre kutulara yerleştirin.

TAŞ ÇAĞI MUCİTLERİ

İnsanlar daima **yaratıcı** olmuşlardır. Yaklaşık 400.000 yıl önce **yaşayan** akrabalarımız, balta gibi taş aletleri buldular. 30.000 yıl önce giysi yapmak için deri **parçalarını** birbirine dikmeyi akıl ettiler. Kemik, müzik aleti olarak ilk defa 20.000 yıl önce kullanıldı. İlk insanlar, **ateşi** nasıl kullanacaklarını, yemek yapmayı ve **karanlığı** aydınlatmayı da öğrendiler, öğrendikçe **aydınlandılar**. Avlanarak yaşadıkları için yay ve oku icat ettiler ve oklara taştan yontulmuş sivri **uçlar** taktılar. Ağaç **dallarından**, kayalardan, kıllı mamut derisi ve bunların **dişlerinden** sığınaklar yaparak kendilerini **soğuktan** ve yağıştan korumayı öğrendiler, böylece becerileri **sivirdi**.

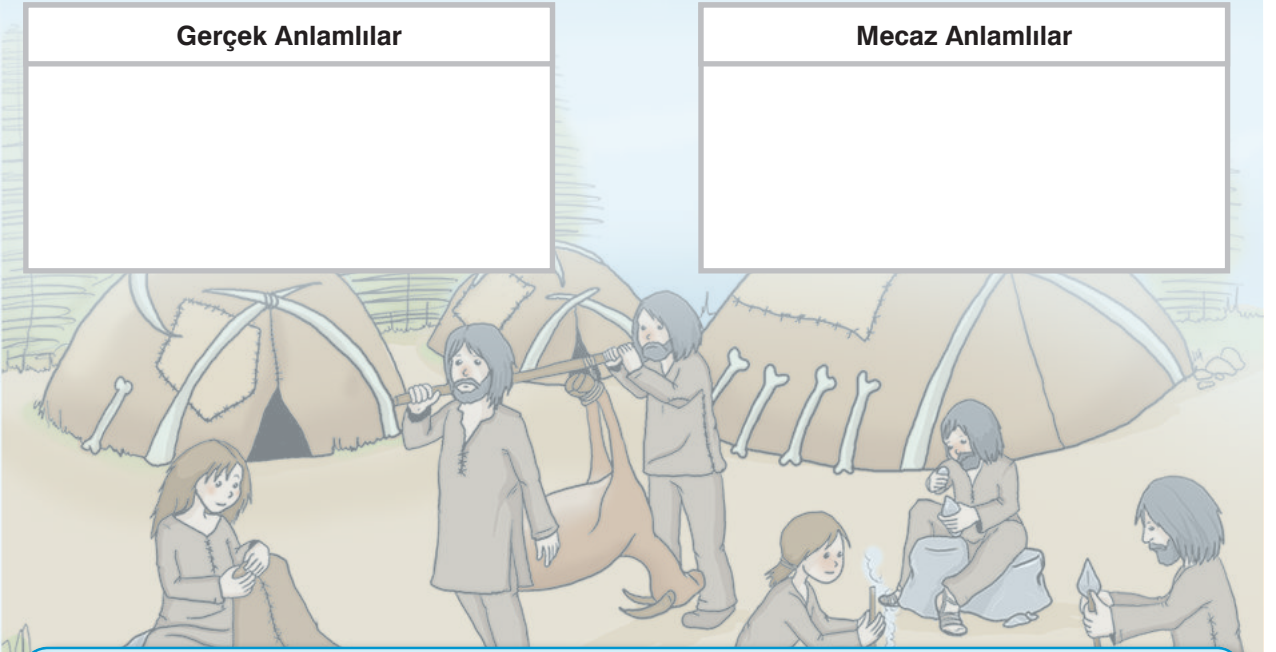
Taş Çağı insanları, çakmak taşını kullanarak kesici aletler yaptılar. Kireç taşı zeminlerde çukurlar **açarak** ve tüneller **oyarak** çakmak taşı kütleler buldular. Toprağı kazmak için ren geyiği boynuzlarından yapılmış aletler kullandılar ve yeni bir yaşamın kapılarını **araladılar**.

İlk avcılar çok büyük hayvanları **avlamayı** başardı. Silahlarına bağlanmış çakmak taşı uçlarla vahşi öküzleri, atları ve kıllı mamutları **oyuna** getirerek avladılar. Kesici çakmak taşı aletlerini kullanarak bunları **parçaladılar**. Çakmak taşının hayvan derisini kolaylıkla kesebileceğini **deneyimlediler**.

İlk insanlar bir zamanlar, yıldırım sayesinde oluşan ateşi de kullandılar. Ateşin bulunması ve kullanılması, yaşamı daha da **canlandırdı**. Ateşi ilk kullananlar, Afrika'da 250.000 yıldan da önce yaşadılar. Binlerce yıl boyunca bu insanlar Avrupa ve Asya'ya **yayıldı**. Kuzey'de kışlar çok soğuktu. Ateş, insanların ısınmasına yardımcı oldu. Ateş yakmak için çubuğu nasıl çevirmeleri gerektiğini çok çabuk öğrendiler. Bunu yapmak için çubuğun etrafına birkaç çırpı koyup yaylı çubuğun **çevresinde** ileri geri hareket ettirdiler. Binlerce yıl sonra insanlar çelikten de **kıvılcım** çıkarmanın **yolunu** buldular. Bunun için çeliğe çakmak taşı ile vurmak gerekiyordu. Şimdi ise insanlar artık yanlarında kibrit kutusu ya da çakmak bulundurarak ateş **taşıyabiliyorlar**.

Gerçek Anlamlılar

Mecaz Anlamlılar

Kazanım T.8.3. Okuma - Söz Varlığı

T.8.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

Aşağıda yabancı dillerden alınmış ve henüz dilimize yerleşmemiş bazı sözcükler yer almaktadır. Bu sözcükleri numaralardan yararlanarak Türkçeleri ile eşleştirin.

1	cv	☐	Konuşma
2	İmitasyon	☐	Ayrıcalık
3	Ekstra	☐	Takma ad
4	Prospektüs	☐	Merkez
5	Full	☐	Eğilim
6	Arşetip	☐	Öz geçmiş
7	Doküman	☐	Bağlantı
8	Chat	☐	Tanıtmalık
9	İnisiyatif	☐	Giriş
10	Trend	☐	Fazladan
11	Nick name	☐	Taklit
12	Save etmek	☐	İlk örnek
13	Link	☐	Çevrim içi
14	Center	☐	Belge
15	Online	☐	Dolu
16	Check - in	☐	Hava
17	Ambiyans	☐	Kaydetmek

Kazanım T.8.4. Yazma

T.8.4.10. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

Çok Anlamlılık

1. Aşağıdakilerin hangisinde “göz” sözcüğü “oda” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Ormanın derinliklerine koştuktan sonra gözden kayboldu.
- B) Beş kişi tek göz evde oturur mu hiç diye haykırdı.
- C) Annesinin kucağındaki küçük çocuğun ela gözleri çok güzeldi.
- D) Çalışma odasındaki dolabın gözlerini düzenledim.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “beslemek” sözcüğü “bir duyguyu içinde yaşatmak” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Çok, zayıflayan ateşi odunlarla besliyordu.
- B) Çocukların hepsini de kendi eliyle besliyormuş.
- C) Evde kedi, köpek beslemeyi çok sever.
- D) Çocuğun sınavı kazanacağına dair bir ümit besliyor içinde.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “bugün” sözcüğü diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Bugünün çocukları yeşil renge hasret yaşıyor.
- B) Bugün de iş için şehir dışına gideceğim.
- C) Bugün toplantıya vaktinde gelmeye çalışacağım.
- D) Bugün çarşıda kötü bir olaya tanık olduk.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmış bir sözcük vardır?

- A) Çocuğun başında hasır bir şapka vardı.
- B) O, bugünlerde yine bir şeyler çeviriyor.
- C) Ayağını sandalyeye uzatmış, dinleniyor.
- D) Annemin yüzündeki mutluluğu unutamam.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “anlamak” sözcüğü “birinin duygu ve düşüncelerini sezebilmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Derse çalışmadan geldiğin için konuyu anlamadın.
- B) Bu makinenin nasıl çalıştığını sonunda anladım.
- C) Davranışlarından bana kırgın olduğunu anladım.
- D) Şiir yazma işinden ne yazık ki anlamıyorsun.

6. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Her soruma sert bir yanıt veriyordu.
- B) Kara günler, nihayet bitmişti.
- C) Onunla aramızda sıkı bir bağ vardı.
- D) Kalemin tersiyle yazının önemli kısmını işaret etti.

7. Duygu ve düşüncelerini yazıya dökerken kuşağının yazarlarından ayrılarak yapıtlarında orijinalliği yakalamış.

Bu cümledeki “orijinallik” sözcüğünün cümleye kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Yazdığı şiirler, onun edebiyatta ölümsüzleşmesini sağlamıştır.
- B) Ünlü yazarımızın eserlerindeki özgünlük herkesin dikkatini çekiyor.
- C) Etkili anlatımı ve sade diliyle her kesime hitap edebiliyor.
- D) Yapıtlarında yakaladığı çağdaşlık eleştirmenlerin de beğenisini topladı.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ölçü” sözcüğü terim anlamda kullanılmıştır?

- A) Konuşmalarında ölçüyü kaçırınca kalbimizi kırdı.
- B) Duyduğu pişmanlığın ölçülere sığmayacak kadar büyük olduğunu söyledi.
- C) Alışılmış ölçülerin dışında bir elbise giymişti.
- D) Bu şiir, hece ölçüsüyle yazılmış.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gerçek anlamının dışında kullanılmış bir sözcük vardır?

- A) Kapının ağzında durmuş bizi kesiyordu.
- B) Hava sıcak olduğu için pencerenin bir kanadını açtı.
- C) Yüksek dağların sırtındaki karlar dağların görkemini artırıyor.
- D) Biraz temiz hava alırsanız iyi gelecektir.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “düşmek” sözcüğü, “ödevi ve yetkisi içinde bulunmak” anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Arabanın değeri bu yıl daha da düştü.
- B) Evin temizliğini yapmak bana düştü.
- C) Çocuk iyi bir öğretmene düştü.
- D) Mirastan sana bu arsa düştü.

11. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisi gerçek anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu yapının bir örneği daha yokmuş.
- B) Onun hatalarını her zaman örmeye çalışır.
- C) Ali de gidince burada yalnız, öksüz kaldım.
- D) Hititçe, günümüzde kullanılmayan, ölü bir dildir.

12. I. Piyano üzerinde notaları çalıyordu sırasıyla.
II. Yarın gece meteor yağmuru olacaktı.
III. Bu konuda onun doğru söylediğine inanmıyorum.
IV. Hakem, bu maçta iki penaltı kararı verdi.
Numaralanmış cümlelerin hangisinde terim anlamlı bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV